KOMMISSIONENS BESLUTNING

af 9. december 2004

om en procedure i henhold til EF-traktatens artikel 81 og EØS-aftalens artikel 53 (Sag C.37.533 — Kolinklorid)

(meddelt under nummer K(2004) 4717)

(Kun den engelske, den franske og den tyske udgave er autentiske)

(EØS-relevant tekst)

(2005/566/EF)

Den 9. december 2004 vedtog Kommissionen en beslutning om en procedure efter EF-traktatens artikel 81 og EØS-aftalens artikel 53. I overensstemmelse med artikel 30 i Rådets forordning (EF) nr. 1/2003 ([1]) offentliggør Kommissionen hermed parternes navne og beslutningens hovedindhold, herunder de pålagte sanktioner, dog således at virksomhedernes berettigede interesse i, at deres forretningshemmeligheder beskyttes er sikret. En ikke-fortrolig udgave af hele beslutningen findes på de autentiske sprog og på Kommissionens arbejdssprog på netstedet for Generaldirektoratet for Konkurrence på følgende adresse: http://europa.eu.int/comm/competition/index_da.html

I. OVERTRÆDELSEN I KORTE TRÆK

1. Indledning

(1) Denne beslutning er rettet til Akzo Nobel NV, Akzo Nobel Nederland BV, Akzo Nobel Chemical Internationals BV, Akzo Nobel Chemicals BV og Akzo Nobel Functional Chemicals BV in solidum (herefter kaldet »Akzo Nobel«), BASF AG (herefter kaldet »BASF«), Bioproducts Incorporated (herefter kaldet »Bioproducts«), Chinook Group Limited Partnership og Chinook Group Limited in solidum (herefter kaldet »Chinook«), DuCoa LP (herefter kaldet »DuCoa«) og UCB SA (herefter kaldet »UCB«).

(2) Virksomhederne deltog i en enkelt vedvarende overtrædelse af artikel 81, stk. 1, i traktaten om oprettelse af Det Europæiske Fællesskab (herefter kaldet »EF-traktaten« eller »traktaten«) og fra den 1. januar 1994 artikel 53, stk. 1, i aftalen om Det Europæiske Økonomiske Samarbejdsområde (herefter kaldet »EØS-aftalen«), der omfatter hele EØS-området.

(3) Kommissionen indledte en undersøgelse af hele kolinkloridindustrien efter i april 1999 at have modtaget en anmodning om anvendelse af samarbejdsmeddelelsen fra den amerikanske leverandør Bioproducts. Undersøgelsen dækkede perioden fra 1992 til slutningen af 1998 (herefter kaldet »undersøgelsesperioden«).

([1]) EFT L 1 af 4.1.2003, s. 1. Ændret ved forordning (EF) nr. 411/2004 (EUT L 68 af 6.3.2004, s. 1).

2. Markedet for kolinklorid

(4) Kolinklorid tilhører gruppen af vandopløselige B-vitaminer (B4-vitamin). Det bruges væsentligst i dyrefoder som et traditionelt fodertilskud, navnlig til fjerkræ og svin, for at fremme væksten, reducere dødeligheden, øge fodereffektiviteten, øge ægproduktionen og forbedre kødkvaliteten.

(5) Ved starten af undersøgelsesperioden blev kolinklorid hovedsagelig produceret i Europa og Nordamerika, (USA og Canada), men der blev også produceret kolinklorid i Kina, Indien, Japan, Korea og Taiwan. De nordamerikanske producenter eksporterede til Mellem- og Sydamerika, Europa, Fjernøsten og Sydøstasien. De europæiske producenter begyndte at eksportere til Mellem- og Sydamerika, Afrika, Sydøstasien og Fjernøsten. De europæiske og nordamerikanske producenter havde også produktionsanlæg i forskellige områder i verden og udvidede den lokale produktion for at nedbringe transport- og lageromkostninger og styrke deres stilling på de lokale markeder. Bl.a. anlagde BASF produktionsfaciliteter i Mexico, Brasilien og Thailand, Akzo Nobel og UCB i Kina, DuCoa i Mexico og Chinook i Singapore.

(6) Størrelsen af det verdensomspændende marked for kolinklorid blev anslået til 183,7 mio. EUR i 1997 i overtrædelsens sidste hele år, heraf 52,6 mio. EUR i EØS-området. I undersøgelsesperioden kontrollerede de implicerede producenter over 80 % af verdensmarkedet. De implicerede europæiske producenter kontrollerede næsten 80 % af markedet i EØS-området.

3. **Beskrivelse af kartellet**

(7) Hvad angår EØS-området, virkede kolinkloridkartellet på to forskellige men tæt forbundne niveauer, nemlig det globale og det europæiske niveau. På det globale niveau deltog alle de producenter, der indgik i undersøgelsen, i konkurrencebegrænsende aktiviteter i EØS-området i perioden fra juni 1992 til april 1994. Disse aktiviteter omfattede fastsættelse og forhøjelse af priserne på verdensmarkedet, opdeling af verdensmarkedet, kontrol med distributører og forarbejdere og udveksling af kommercielt følsomme oplysninger.

(8) De nordamerikanske producenter deltog ikke i en række yderligere konkurrencebegrænsende møder udelukkende med deltagelse af europæiske producenter med henblik på at samordne deres adfærd på det europæiske marked. Disse møder fandt sted i perioden mellem marts 1994 og oktober 1998. Aktiviteterne omfattede fastsættelse og forhøjelse af priserne (både i hele EØS-området, på bestemte nationale markeder og for individuelle kunder), fordeling af individuelle kunder blandt de deltagende virksomheder, tildeling af markedsandele på hele EØS-markedet, kontrol med distributører og forarbejdere og udveksling af kommercielt følsomme oplysninger.

(9) Kommissionen fandt, at aftalerne på globalt og europæisk niveau sammen indgik i en overordnet aftale, der fastlagde rammerne for kartelmedlemmernes aktiviteter i EØS-området og begrænsede deres individuelle kommercielle adfærd med henblik på at nå et fælles konkurrencebegrænsende, økonomisk mål, nemlig forvridning af de normale konkurrencevilkår på EØS-markedet for kolinklorid. De nordamerikanske producenter deltog i aftalen i en vis periode (fra oktober 1992 til april 1994, en periode på et år og seks måneder), og de europæiske producenter i hele perioden (fra oktober 1992 til september 1998, en periode på fem år og elleve måneder).

II: **BØDER**

1. **Forældelsesfrist**

(10) De nordamerikanske producenter bragte deres deltagelse i overtrædelsen til ophør efter det verdensomspændende møde, der fandt sted fra den 14. til den 20. april 1994. Kommissionens første skridt til at undersøge overtrædelsen blev taget den 26. maj 1999. Da dette skridt blev taget mere end fem år efter, at de nordamerikanske producenter havde bragt deres deltagelse i overtrædelsen til ophør [1], kan de nordamerikanske producenter Bioproducts, Chinook og DuCoa ikke pålægges bøder.

[1] Se artikel 1 i Rådets forordning (EØF) nr. 2988/74 (EFT L 319 af 29.11.1974, s. 1) og artikel 25 i Rådets forordning (EF) nr. 1/2003.

2. **Grundbeløb**

Overtrædelsens grovhed

(11) Overtrædelsen i denne sag bestod hovedsagelig af en hemmelig, ulovlig samordning blandt karteldeltagerne om prisfastsættelse i EØS-området samt opdeling af markedet og samordnet praksis over for konkurrenter. Sådanne horisontale restriktioner er i sig selv en af de groveste overtrædelser af traktatens artikel 81, stk. 1, og EØS-aftalens artikel 53, stk. 1. Når der tages højde for den begåede overtrædelse og det forhold, at den omfattede hele fællesmarkedet og hele EØS-området efter oprettelsen, mener Kommissionen, at Akzo Nobel, BASF og UCB har begået en meget alvorlig overtrædelse af traktatens artikel 81, stk 1, og EØS-aftalens artikel 53, stk. 1. Kommissionen mener, at disse faktorer er af en sådan karakter, at overtrædelsen må karakteriseres som meget alvorlig, selv om den faktiske virkning af overtrædelsen ikke kan måles.

Særbehandling

(12) I kategorien af meget alvorlige overtrædelser er det ved pålæggelsen af bøder muligt at særbehandle virksomhederne for at tage højde for overtræderens faktiske økonomiske mulighed for alvorligt at skade konkurrencen. Da overtrædelsen startede på globalt plan med deltagelse af nordamerikanske virksomheder, der *bl.a.* enedes om at trække sig tilbage fra det europæiske marked, finder Kommissionen det i denne sag hensigtsmæssigt at anvende de deltagende virksomheders globale markedsandele ved fastsættelsen af deres respektive vægt. Chinook var den største markedsoperatør i verden med en markedsandel på 19,3 %. Virksomheden placeres derfor i første kategori. DuCoa med en markedsandel på 16,3 % placeres i anden kategori. UCB, Bioproducts og Akzo Nobel med markedsandele på henholdsvis 13,4 %, 12,2 % og 12,0 % placeres i tredje kategori. Endelig placeres BASF, der har en markedsandel på 9,1 %, i fjerde kategori.

Tilstrækkelig afskrækkende virkning

(13) I kategorien af meget alvorlige overtrædelser er det ved pålæggelsen af bøder også muligt at sikre, at de får en tilstrækkelig afskrækkende virkning for at tage højde for de deltagende virksomheders størrelse. I den henseende bemærker Kommissionen, at UCB's omsætning i det sidste regnskabsår før denne beslutning var på 3 mia. EUR, Akzo Nobels var på 13 mia. og BASF's på 33,4 mia. Kommissionen finder det derfor passende at gange bøden til Akzo Nobel med en faktor på 1,5 og BASF's bøde med en faktor på 2.

Varighed

(14) Akzo Nobel NV sammen med Akzo Nobel Nederland BV, Akzo Nobel Chemicals International BV, Akzo Nobel Chemicals BV og Akzo Nobel Functional Chemicals BV, BASF AG og UCB SA deltog i overtrædelsen mindst fra den 13. oktober 1992 til den 30. september 1998, en periode på fem år og elleve måneder.

3. **Skærpende omstændigheder**

Gentagne overtrædelser

(15) På tidspunktet for overtrædelsen havde Kommissionen allerede truffet forbudsbeslutning 69/243/EF [1] og 94/599/EF [2] vedrørende BASF på grund af kartelaktiviteter. Det forhold, at BASF gentog samme praksis, dog i en anden sektor end den, hvor virksomheden tidligere var blevet pålagt bøder, viser, at de første bøder ikke fik BASF til at ændre praksis. Kommissionen mener, dette udgør en skærpende omstændighed. Denne skærpende omstændighed begrunder en forhøjelse af grundbeløbet for bøden til BASF. Kommissionen forhøjer normalt bøden med 50 % i gentagelsestilfælde.

4. **Formildende omstændigheder**

Hurtigt ophør af overtrædelsen

(16) BASF og UCB kræver en nedsættelse, fordi de hurtigt bragte overtrædelsen til ophør. Karteldannelser er i sig selv en meget alvorlig overtrædelse af konkurrencereglerne. Deltagerne i disse overtrædelser er normalt fuldt ud klar over, at de er involveret i ulovlige aktiviteter. I sådanne tilfælde af åbenlys ulovlig adfærd mener Kommissionen ikke, at det forhold, at en virksomhed bringer en sådan praksis til ophør, før Kommissionens griber ind, fortjener en særlig belønning, ud over at overtrædelsesperioden bliver kortere, end den ellers ville have været.

Ikke-gennemførelse

(17) Akzo Nobel, BASF og UCB påstår, at overtrædelsen eller elementer af overtrædelsen ikke — eller ikke fuldt ud — blev gennemført i praksis. Kommissionen mener, at aftalerne — i det omfang de vedrørte EØS-markedet — i hvert fald blev gennemført af de europæiske producenter. De blev bl.a. gennemført med hensyn til nøgleelementerne priser og tildeling af kunder i Europa og kontrol med forarbejdere, selv om en sådan gennemførelse eventuelt ikke i fuldt omfang fik en faktisk virkning på markedet på grund af fortsat konkurrence på det pågældende marked. Ingen af de tre omhandlede producenter har vist tegn på, at de ønskede og iværksatte handlinger for bevidst at afholde sig fra at gennemføre de aftaler, de indgik med hensyn til EØS-området i den periode, de havde tilsluttet sig dem.

Undersøgelsens varighed

(18) BASF hævder, at virksomheden bør indrømmes en nedsættelse på grund af undersøgelsens lange varighed. Kommissionen bemærker, at der normalt ikke er noget krav om, at Kommissionen skal nedsætte bøderne på grund af undersøgelsens varighed. Den normale forældelsesfrist ifølge artikel 25 i forordning (EF) nr. 1/2003 finder ikke anvendelse her. Ifølge stk. 5 i samme artikel udløber forældelsesfristen senest den dag, hvor der er forløbet en periode svarende til den dobbelte forældelsesfrist, uden at Kommissionen har pålagt en bøde eller tvangsbøde. Denne periode er langt fra udløbet i denne sag.

Krisesituation

(19) BASF anfører, at bøden bør nedsættes på grund af den påståede krisesituation for kolinkloridindustrien. Kommissionen bemærker, at det forhold, at en virksomhed ikke har overskud på en bestemt kommerciel aktivitet, ikke berettiger den til at indgå hemmelige aftaler med konkurrenter for at bedrage kunder og andre konkurrenter. Generelt er karteldannelse ikke en risiko, når virksomheder har store overskud, men netop når en sektor har problemer.

Disciplinære foranstaltninger og program for overholdelse af konkurrencereglerne

(20) BASF hævder, at virksomheden burde omfattes af en bødenedsættelse, da man har truffet disciplinære foranstaltninger over for de ansatte, der var involveret i overtrædelsen, og da man har indført et program for overholdelse af konkurrencereglerne. Kommissionen er tilfreds med, at virksomheder træffer foranstaltninger for at undgå karteldannelser i fremtiden, men sådanne foranstaltninger ændrer ikke ved denne overtrædelse og nødvendigheden af at vedtage passende sanktioner i denne beslutning.

[1] EFT L 195 af 7.8.1969, s. 11.
[2] EFT L 239 af 14.9.1994, s. 14.

Samarbejde uden for samarbejdsmeddelelsen fra 1996

(21) UCB var den første virksomhed, der frivilligt informerede Kommissionen om, at de europæiske producenter ud over møderne på globalt niveau indbyrdes også havde afholdt en række møder på europæisk niveau. Det bevismateriale, som UCB frivilligt indleverede om disse møder, gav Kommissionen mulighed for at fastsætte overtrædelsens varighed til fem år og elleve måneder. Hvis Kommissionen kun havde haft oplysninger om aftalerne på globalt niveau, ville overtrædelsens varighed have været et år og elleve måneder. For at belønne UCB for at have gjort opmærksom på den længere varighed finder Kommissionen det passende at indrømme UCB en bødenedsættelse på grund af formildende omstændigheder svarende til 25,8 % af grundbeløbet. Denne nedsættelse svarer til forhøjelsen på 40 % af grundbeløbet som følge af overtrædelsens varighed på fem år og elleve måneder i stedet for et år og seks måneder.

5. **Anvendelse af samarbejdsmeddelelsen fra 1996**

Væsentlig bødenedsættelse (»Afsnit D«: nedsættelse på mellem 10 % og 50 %)

(22) Akzo Nobel, BASF og UCB samarbejdede alle med Kommissionen i de forskellige undersøgelsesfaser for at nyde godt af den favorable behandling ifølge samarbejdsmeddelelsen fra 1996, der finder anvendelse i denne sag ([1]).

BASF

(23) BASF var den tredje virksomhed, der frivilligt fremkom med bevismateriale om de globale aftaler. Da BASF fremlagde sit bevismateriale, var Kommissionen allerede i besiddelse af bevismateriale om disse aftaler, som Chinook og Bioproducts havde indleveret. Uanset værdien af Chinooks bevismateriale, udgjorde Bioproducts bevismateriale i sig selv helt klart afgørende bevismateriale om kartellets eksistens ifølge afsnit B i samarbejdsmeddelelsen fra 1996. Da BASF indgav materiale, var det derfor ikke den første virksomhed, der forsynede Kommissionen med afgørende bevismateriale for kartellets eksistens. Afsnit B og C i samarbejdsmeddelelsen fra 1996 finder derfor ikke anvendelse på BASF og heller ikke på de to andre europæiske producenter.

(24) Med hensyn til substansen kan det bevismateriale, BASF indgav, og som udelukkende omhandlede globale aftaler, siges at have bidraget væsentligt til at fastslå overtrædelsens eksistens, jf. afsnit D i samarbejdsmeddelelsen fra 1996, hvilket giver mulighed for en nedsættelse på mellem 10 % og 50 %. Men værdien af oplysningerne var forholdsvis begrænset på grund af det omfattende bevismateriale om globale aftaler, der allerede var i Kommissionens besiddelse.

(25) Efter at have modtaget klagepunktsmeddelelsen meddelte BASF Kommissionen, at virksomheden i det væsentlige ikke ville bestride de oplysninger, der lå til grund for Kommissionens påstande, bortset fra visse faktuelle rettelser som Kommissionen har accepteret.

(26) I betragtning af ovennævnte forskellige samarbejdstiltag mener Kommissionen, at BASF kan indrømmes en nedsættelse på 20 % af den bøde, virksomheden normalt ville blive pålagt.

UCB

(27) UCB oplyste frivilligt Kommissionen om ni europæiske kartelmøder fra marts 1994 til oktober 1998. Virksomheden angav deltagerne og gav en kort generel beskrivelse af mødernes indhold. Virksomheden indgav ligeledes rapporter fra de første to af disse kartelmøder, der fandt sted i 1994. Da UCB indgav disse oplysninger, var Kommissionen ikke bekendt med møderne på europæisk niveau. Sammen udgjorde dette bevismateriale et væsentligt bidrag til at fastslå overtrædelsen, selv om der ikke forelå skriftligt bevismateriale for perioden fra 1995-1998.

(28) Efter at have modtaget klagepunktsmeddelelsen meddelte UCB Kommissionen, at virksomheden i det væsentlige ikke ville bestride de oplysninger, der lå til grund for Kommissionens påstande, bortset fra visse faktuelle rettelser som Kommissionen har accepteret. Samtidig påstod UCB, at selv om virksomheden deltog i en række møder på globalt niveau, indgik UCB aldrig i en aftale på globalt niveau. Kommissionen har i beslutningen afvist denne påstand som ubegrundet. Da UCB efter at have modtaget klagepunktsmeddelelsen faktisk bestred et væsentligt element i de oplysninger, som Kommissionen havde baseret sine påstande på, har virksomheden intet krav på en bødenedsættelse for ikke at have bestridt den sagsfremstilling, som Kommissionen baserer sin påstand på.

(29) I betragtning af ovennævnte forskellige samarbejdstiltag mener Kommissionen, at UCB kan indrømmes en nedsættelse på 30 % af den bøde, virksomheden normalt ville blive pålagt.

([1]) Ifølge punkt 28 i samarbejdsmeddelelsen fra 14. februar 2002 erstatter denne meddelelse 1996-meddelelsen for så vidt angår alle sager, hvor der ikke er nogen virksomheder, der har henvendt sig til Kommissionen for at nyde godt af den favorable behandling, der er omhandlet i meddelelsen. Da flere virksomheder i denne sag anmodede Kommissionen om at blive omfattet af samarbejdsmeddelelsen inden den 14. februar 2002, finder samarbejdsmeddelelsen fra 1996 anvendelse.

Akzo Nobel

(30) I januar 2002 indleverede Akzo Nobel frivilligt en rapport om europæiske aftaler. Rapporten indeholdt en detaljeret beskrivelse af indholdet af de europæiske aftaler, herunder betydelige oplysninger, som UCB ikke havde givet. Det forhold, at Akzo Nobel indgav denne rapport to et halvt år efter, at UCB havde oplyst om aftalerne, bør imidlertid indgå i overvejelserne om nedsættelsen ifølge samarbejdsmeddelelsen.

(31) Efter at have modtaget klagepunktsmeddelelsen meddelte Akzo Nobel Kommissionen, at virksomheden i det væsentlige ikke ville bestride de oplysninger, der lå til grund for Kommissionens påstande, bortset fra visse faktuelle rettelser, som Kommissionen har accepteret.

(32) I betragtning af ovennævnte forskellige samarbejdstiltag mener Kommissionen, at Akzo Nobel kan indrømmes en nedsættelse på 30 % af den bøde, virksomheden normalt ville blive pålagt. Denne vurdering tager på den ene side højde for, at Akzo Nobels rapport om de europæiske aftaler stort set havde samme værdi for Kommissionen som de oplysninger og det bevismateriale, UCB tidligere havde indgivet, men at oplysningerne kom to et halvt år senere, og på den anden side at Akzo Nobel — i modsætning til UCB — ikke bestred den sagsfremstilling, som Kommissionen baserede sine påstande på. Begge virksomheder fortjener derfor den samme procentvise nedsættelse.

6. **Beslutning**

(33) Følgende virksomheder overtrådte traktatens artikel 81, stk. 1, og — fra den 1. januar 1994 — EØS-aftalens artikel 53, stk. 1, ved i de anførte perioder at have deltaget i en række aftaler og former for samordnet praksis bestående af prisfastsættelse, opdeling af markedet og aftalte foranstaltninger mod konkurrenter i kolinkloridindustrien i EØS-området:

a) Akzo Nobel NV sammen med Akzo Nobel Nederland BV, Akzo Nobel Chemicals International BV, Akzo Nobel Chemicals BV og Akzo Nobel Functional Chemicals BV fra den 13. oktober 1992 til den 30. september 1998

b) BASF AG fra den 13. oktober 1992 til den 30. september 1998

c) Bioproducts Incorporated fra den 13. oktober 1992 til den 14. april 1994

d) Chinook Group Limited Partnership sammen med Chinook Group Limited fra den 13. oktober 1992 til den 14. april 1994

e) DuCoa LP fra den 13. oktober 1992 til den 14. april 1994

f) UCB AG fra den 13. oktober 1992 til den 30. september 1998.

(34) For disse overtrædelser pålægges der følgende bøder:

a) Akzo Nobel NV, Akzo Nobel Nederland BV, Akzo Nobel Chemicals International BV, Akzo Nobel Chemicals BV og Akzo Nobel Functional Chemicals BV in solidum	20,99 mio. EUR
b) BASF AG	34,97 mio. EUR
c) UCB SA	10,38 mio. EUR

(35) Det påbydes de i betragtning 35 nævnte virksomheder omgående at bringe de omhandlede overtrædelser til ophør, såfremt dette ikke allerede er sket. De skal herefter afstå fra en gentagelse af enhver af de i betragtning 35 nævnte handlinger eller former for adfærd og fra at træffe enhver foranstaltning, der måtte have samme eller tilsvarende formål eller virkning.